

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕЛІ РЕГІОНАЛЬНОГО ЗЕРНОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

В.М.Ганганов, докторант

У статті приділено увагу концепції розвитку цивілізованого ринку зерна на рівні регіону, а також висвітлено основні умови побудови моделей регіональних зернових підкомплексів.

Постановка проблеми. Стратегія розвитку України в цілому та її аграрного сектора зокрема не може бути сформована без повного врахування факторів силової глобалізації та глобальної інтеграції. Адже саме вони будуть мати вирішальний вплив на подальший розвиток економіки. При цьому ефективна стратегія розвитку регіональних зернових підкомплексів є основою для подальшого зміцнення аграрної економіки.

Аналіз останніх досліджень. Вивченням та дослідженням проблем, пов'язаних з формуванням та функціонуванням аграрних ринків, займаються багато вчених. Серед них: С.С.Бакай, В.І.Бойко, Б.В.Губський, Ю.С.Коваленко, М.Г.Лобас, З.П.Ніколаєва, І.П.Пазій, П.Т.Саблук, А.М.Худолій, І.П.Чапко, О.М.Шпичак. Окремі аспекти цієї проблеми стосовно розвитку регіональних ринків знайшли відображення у наукових працях П.П.Борщевського, А.О.Мармуль, В.Г.Ткаченко, Є.О.Фірсова та ін. Проте наукові проблеми формування та перспектив розвитку цивілізованого ринку зерна на рівні регіону в сучасних умовах досліджено ще недостатньо.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення результатів досліджень розроблення концепції розвитку зернового ринку України на основі врахування як національних, так і регіональних особливостей.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок трансформаційних процесів, що відбуваються в аграрній економіці, можна говорити про виникнення структурних криз у регіональному зерновому підкомплексі. Така криза виникає циклічно вна-

слідок порушення пропорцій між окремими складовими економічних систем різного рівня.

Зерновий підкомплекс слід розглядати як складну систему, яка в цілісному вигляді включатиме багато галузевих компонентів. Важливим його елементом є виробнича інфраструктура, під якою прийнято розуміти сукупність структурних елементів, що полегшують рух товарів і коштів від продавця до покупця: науково-дослідні інститути з дослідними станціями, що займаються селекцією зернових, спеціалізований транспорт, агротехнічне та меліоративне обслуговування виробничого процесу у зерновому господарстві, ремонт спеціалізованої техніки, торгівлю продукцією зерновиробництва, а також виробництво пакувальної тари для торгівлі продуктами зернопереробки (такими як борошно, крупи, хлібобулочні та макаронні вироби).

На основі проведених нами досліджень вважаємо, що основними умовами формування цивілізованого ринку зерна повинні стати такі заходи, як: створення адекватної умовам ринкових відносин законодавчої бази; розробка комплексної послідовної системи пільгового оподаткування окремих груп діючих суб'єктів зернового та суміжних з ним ринків; впровадження гнучких протекціоністських заходів щодо захисту вітчизняного виробника; затвердження державної програми надання підтримки банкам та інвестиційним компаніям, біржам й оптовим ринкам, страховим компаніям, суб'єктам, що спеціалізуються на наданні відповідних послуг зернового ринку; перегляд діючої неефективної практики надання прямих державних дотацій і пільгового кредитування виробників; зміна механізму поставок у сформовані за рахунок державних засобів регіональні продовольчі фонди й порядку фінансування цих поставок; впровадження комплексу заходів, спрямованих на створення сприятливого інвестиційного клімату для виробників і переробників зерна; розробка програми широкого продажу нерентабельних суб'єктів зернового ринку; впровадження комплексу заходів, що стимулюють створення великих приватних та акціонерних компаній, що охоплюють

весь ланцюжок руху зерна та продуктів його переробки від виробника до споживача; застосування комплексу антимонопольних заходів; розробка заходів щодо підтримки попиту на зерно; створення інформаційної бази зернового ринку.

Для забезпечення запропонованої концепції розвитку зернового підкомплексу як на національному рівні, так і на рівні Причорноморського регіону необхідно більшу увагу приділяти моделюванню процесів розвитку галузі. Основною умовою при побудові моделей регіональних зернових підкомплексів повинно бути підвищення рівня інформатизації та автоматизації галузі.

Ми вважаємо, що для більшості підприємств зернового підкомплексу Причорноморського регіону основною проблемою запровадження й проектування автоматизованих інформаційних систем на аграрних підприємствах є побудова його адекватної моделі «як є» з подальшою адаптацією моделі до необхідної моделі «як треба» [2]. При цьому проблему незалучення до процесу побудови інформаційної моделі підприємства висококваліфікованих системних аналітиків пропонуємо вирішити шляхом використання самодостатніх знань діловодства самих працівників підприємства. У цьому разі створюється модель, що показана на рис. 1.

Працівник підприємства, використовуючи запропонований йому інструментальний засіб, заповнює матеріали обстеження, що кодуються й шифруються автоматично (створюється база даних про інформаційні потоки підприємства). Потім отримана база даних перетворюється на математичну модель, яка автоматично може бути перетворена у кількісну оцінку інформаційних потоків між різними структурними елементами підприємства (підрозділу, відділів і таке інше) або у візуальну інформаційну модель підприємства.

Кількісна оцінка інформаційних потоків є основою для правильного проектування мереж підприємства (корпоративних, локальних). Візуальна інформаційна модель підприємства – це вихідний матеріал системним аналітикам (на цьо-

му етапі вони починають роботу) для аналізу існуючої моделі й перетворення її на модель «як треба» [3].

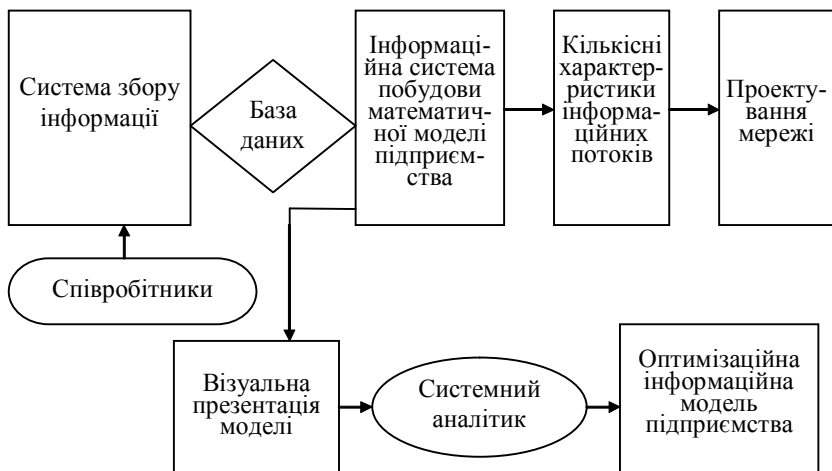

Рис. Механізм побудови інформаційної моделі підприємства

Реалізація даної ідеї може привести до позитивного результату при вивченні документообігу підприємства. Після встановлення програми кожному працівникові підприємства на комп'ютер вони заповнюють анкети й за короткий проміжок часу на екрані монітора керівник може бачити реальну картину документообігу на підприємстві (дублювання інформації, неефективність роботи відділів і т.д.), або недбале ставлення співробітників до заповнення.

На нашу думку, необхідно використати системний підхід, що міг би інтегрувати в себе всі три етапи (збір інформації, обробку й побудову моделі) [1]. Даний підхід повинен відповідати таким вимогам, як системність, повнота математичного опису підприємства, можливість розгляду моделі в різних масштабах, доступність математичного апарату, можливість обробки на ЕОМ та аналіз моделі за різними критеріями, придатність моделі для проектування структури інформаційної мережі підприємства, простота й доступність.

Побудова інформаційної моделі включає такі складові:

- одержання інформації про підприємство (проведення передпроектного обстеження);
- первинна обробка зібраних даних;
- побудова математичної моделі підприємства;
- аналіз математичної моделі;
- розрахунок характеристик інформаційних каналів (кількісна оцінка інформаційних потоків);
- візуалізація інформаційної моделі підприємства для аналізу системними аналітиками.

Така форма моделі зручна для подання в ЕОМ, а операції з нею добре піддаються алгоритмізації.

Етапами побудови моделі, відповідно до запропонованої концепції, є:

1. Збір і первинна обробка отриманих даних (заходи здійснюються окремо: збір - проектувальниками разом зі співробітниками підприємства, первинна обробка - проектувальниками);
2. Побудова математичної моделі (відбувається перехід від даних, отриманих на етапі передпроектного обстеження, до математичної моделі певного виду);
3. Аналіз математичної моделі (на підставі одержаної інформації можуть бути вироблені рекомендації з оптимізації інформаційних потоків: необхідність структурної реорганізації, доцільність автоматизації елемента, необхідність у засобах ВТ і т.п.);
4. Розрахунок характеристик інформаційних каналів (відбувається побудова або формування візуальної моделі роботи підприємства, що включає в себе опис бізнес-процесів, документообіг як усередині організації, так і роботу із зовнішніми споживачами інформації. Також використовується математична модель у вигляді матриці, за допомогою якої можна однозначно визначити ступінь взаємин між підрозділами підприємства, а також детально описати документообіг).

Однією із основних вимог, що висувають до даного етапу, є використання відомих CASE засобів для формування візуальної моделі підприємства, для полегшення розуміння й роботи системних аналітиків, які у своїй повсякденній роботі використовують такі інструментальні засоби, як **BPWin**, **Rational Rose** і таке інше.

Даний етап по суті можна назвати заключним, але він є таким для нашого інструментального засобу, а насправді тільки із цієї крапки й починається безпосереднє проектування інформаційної системи, а саме оптимізація моделі «як є» на модель «як треба», розбивка на модулі й підсистеми й т.д.

Пропонована методика охоплює етапи від збору первинної інформації про підприємство до побудови математичної моделі. Кінцевим результатом є підготовлений матеріал для проектування структури інформаційної мережі підприємства, а також візуальна модель бізнес-процесів підприємства. Запропоновані для реалізації цієї методики спеціальні інструментальні засоби можуть значно полегшити процес проектування, мінімізувати перекручування інформації за обстеження підприємства, скоротити витрати праці та час, необхідні для побудови моделі, обґрунтовано спроектувати корпоративні й локальні мережі.

Висновки. Для втілення в життя запропонованої концепції розвитку зернового підкомплексу як на національному рівні, так і на рівні Причорноморського регіону необхідно більшу увагу приділяти моделюванню процесів розвитку галузі. Основною умовою при побудові моделей регіональних зернових підкомплексів має бути підвищення рівня їх інформатизації та автоматизації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. — СПб.: Питер, 1999.
2. Сільськогосподарський закон США (Farm Law 2002).
3. Формування стратегічної середньострокової політики розвитку села і сільського господарства / ФАО. Проект "Аграрна політика для людського розвитку" ПРООН/ Інститут сільського розвитку. — К., 2006. — 26 с.